

Kronika 1970

OBSAH

Správa o prevedení súpisu hosp. zvierat k 1. 1. 1970 vo Svidníku	2
Odhalenie pamätníka padlým Svidníčanom	2
Oslavy 1. mája	3
Synovec V. I. Lenina vo Svidníku	3
XVI. slávnosti piesni a tancov	3
Odhalenie pamätníka Alexandrovi Pavlovičovi	4
Nový predseda ONV vo Svidníku	4
Jubilujúci spisovatelia žijúci vo Svidníku	5
Požiar vo Svidníku	5
Turistický ruch	5
Sčítanie ľudu	6
Matričné údaje za rok 1970	7

Správa o prevedení súpisu hosp. zvierat k 1. 1. 1970 vo Svidníku

Ako každoročne tak aj tohto roku bol prevedený súpis hospodárskych zvierat na základe požiadania Okresného oddelenia štatistického úradu vo Svidníku. V roku 1969 súpis prevádzal dvakrát a to k 1. júlu a 1. januáru 1970. Súpis sa prevádzal u každého majiteľa domu aj po bytovkách, kde občania chovajú hydinu.

Keď porovnáme stavy súpisných listinách k 1. 1. 1970 s prevedeným súpisom k 1. 7. 1969 zistíme nasledovné stavy:

Druh	Stav k 1.7. 1969	Stav k 1. 1. 1970	Rozdiel
Sliepky a kohúty	2 989	2 347	-640
Husi a gunáre	762	233	-529
Kačice a káčery	254	36	-218
Morky a moriaky	25	12	-13
Kozy a capy	1	3	+2
Ošípané do 50 kg	87	31	-56
Ošípané nad 50 kg	58	109	+51
Hovädzí dobytok spolu	128	118	-10
Kone	13	9	-4

Z uvedeného prehľadu je vidieť, že pôvodné stavy oproti súpisu k 1. 1. 1970 sa znížili. Pokiaľ sa jedná o hydinu, stav tejto sa znížil následkom po rezu počas II. polroku alebo na vianočné sviatky.

Odhalenie pamätníka padlým svidničanom

Z príležitosti jubilejných osláv 25. výročia oslobodenia mesta Svidníka slávnou Sovietskou armádou a I. čsl. armádnym zborom sa uskutočnili oslavy dňa 18. januára 1970. V rámci týchto osláv bolo odhalenie pamätníka padlým občanom so Svidníka, ktorý je umiestnený pred budovou Obchodné domy. Na čelnej strane pamätníka je nadpis Námestie slobody a na bočných stranách sú mená 25 padlých, čo zahynuli v druhej svetovej vojne pri leteckom nálete na Svidník a na mýnových poliach. Pred pamätníkom je zasadená lipa- Strom slobody z príležitosti 50. výročia vzniku ČSR.

Jubilejné oslavy oslobodenia Svidníka vyvrcholili manifestáciu občanov v kultúrnom dome za účasti delegácie Vsl KV KSS vedenej tajomníkom Jánom Kul'kom. Prítomní boli zástupcovia sovietskych vojsk z Jelšavy a Rožňavy. Na aktívnu účasť na politickom a hospodárskom rozvoji mesta a okresu udelili 150 občanom a 20 miestnym podnikom čestné uznania.

Z manifestácie poslali občania mesta zdravicu sovietskemu ľudu a pozdravné listy maršalovi Sovietskeho zväzu Maskalenkovi a prezidentovi republiky arm. generálovi Ľudvíkovi Svobodovi, bývalému veliteľovi I. čsl. armádného zboru v ZSSR.

Po tomto akte bol kultúrny program, folkloristické pásmo súboru zo Sečoviec.

Oslavy 1. mája

Okresné mestečko Svidník sa pripravilo na tohoročný jubilejný prvý máj ako nikdy predtým. Pekne vyzdobené ulice a priečelia domov kontrastovali s dozelená rozkvitnutými stromami. Pred významnejšími budovami v meste sa už od včasného rána schádzali skupinky usmiate a bezstarostných ľudí v netrpezlivom očakávaní. Potom sa všetci spoločne odobrali do prírodného amfiteátra. V sprievode, ktorý sa uberal popri pamätníku Sovietskej armády, kde je pochovaných vyše 9 tisíc sovietskych vojakov z bojov o Duklu. V sprievode, ktorý človeka prekvapil mladosťou, sme videli všetky premeny, ktoré sa začali oslobodením Svidníka v januári 1945. Osobitnú pozornosť v sprievode vzbudil symbolický dopravný prostriedok – voz s koňmi, ktorý odváža do nemocnice nemocného. A na ňom nápis „kedysi.“ Vedľa neho moderné sanitky. Táto symbolika bola veľmi aktuálna, pretože za predmníchovskej republiky v tejto oblasti na 12 000 obyvateľov pripadol len jeden lekár, väčšina obyvateľov trpelo tuberkulózou, išlo o oblasť vysokej chorobnosti. Dnes už stojí vo Svidníku zdravotné stredisko s poliklinikou a budujú ďalšie strediská. V sprievode kráčali pracujúci Odevných závodov kpt. Nálepku, najväčšieho závodu v tejto oblasti, kde našlo zamestnanie vyše tisícky žien, pracovníci stavebnej správy OSP vo Svidníku s transparentom, ktorý hrdo hlásil prekročenie plánu a ďalší. Oslavy sviatku pracujúcich a sviatku jari zahájil na prírodnom amfiteátri vedúci tajomník OV KSS vo Svidníku súdruh Šimon Kolcun. Privítal prítomných, takmer 6 tisíc ľudí, ako aj stranícku a štátnu delegáciu vedenú predsedom Snemovne národov Vojtechom Mihálikom, ktorý predniesol hlavný prejav. Súdruh Mihálik vo svojom prejave zdôraznil niektoré súčasné aspekty našej politiky. Na záver pozdravil pracujúcich tohto kraja, ktorý vždy vedel kde je jeho miesto. Po prejavoch nasledoval kultúrny program.

Synovec V. I. Lenina vo Svidníku

Do Svidníka zavítal 29. apríla 1970 na pozvanie OV KSS sovietsky publicista, synovec V. I. Lenina Georgij Jakovlevič Jelizarev, ktorý je na liečebnom pobyte v Bardejovských kúpeľoch. Vzácny sovietsky hosť sa vo Svidníku stretol s učiteľmi na besede o živote a diele V. I. Lenina. Tento hosť bol prítomný aj na oslavách prvého mája a mal krátky, ale priateľský príhovor k občanom prítomným na oslavách.

Georgij Jakovlevič Jelizarov Losgačov prechádzal v 1944 cez Duklu ako vojak Sovietskej armády. Dostal sa až po Komárno, kde utrpel zranenie. Následky zranenia cíti ešte dnes, preto prišiel do Bardejovských kúpeľov.

XVI. slávnosti piesni a tancov

Dňa 20. a 21. júna 1970 sa konali na svidníckom amfiteátri slávnosti piesní a tancov. Prvý deň vystúpilo 27 speváckych a tanečných súborov ľudovej umeleckej tvorivosti a večer bola mládežnícka stráda pri vatre a ľudová veselica.

Druhý deň slávnosti 21. júna bolo odhalenie pamätníka Alexandra Pavloviča a po kladení vencov k pamätníku Sovietskej armády bolo otvorenie slávnosti. Do obeda vystúpilo 20 speváckych a tanečných súborov z Východoslovenského kraja. Poobede sa uskutočnila

Estráda družby, v ktorej vystúpili najúspešnejšie súbory nielen z našej republiky, ale aj súbory zo zahraničia. Poobedňajšia estráda sa začala vystúpením Poddukelského ukrajinského súboru z Prešova, potom vystúpil súbor piesni a tancov z Poľskej ľudovej republiky, maďarský súbor a slovenský súbor.

Najväčší úspech zožal zaslúžili Zakarpatský štátny ľudový súbor z Užhorodu.

Na slávnostiach sa zúčastnila stranícka a štátna delegácia vedená vedúcim tajomníkom Vsl. KV KSS v Košiciach Jánom Pirčom, delegácia NF SSR na čele s tajomníkom Fedorom Gulom, sovietsky konzul v Bratislave Iv. Biriukov, zahraničné delegácie z USSR, Poľska a Juhoslávie, predstavitelia ÚV KZUP, Čemadoku, Matice slovenskej, delegácia družobného okresu Litoměřice a ďalší hostia.

Odhalenie pamätníka Alexandrovi Pavlovičovi

V rámci XVI. slávnosti piesní a tancov bol odhalený pomník Alexandrovi Pavlovičovi, básnikovi a buditeľovi Rusínov – Ukrajincov na konci druhej polovici 19. storočia. Slávnostný akt sa konal 21. júna 1970 pred budovou Kultúrneho domu vo Svidníku.

Prvá časť pamätníka- reliéf bol odhalený v minulom roku pri príležitosti 150. výročia narodenia A. Pavloviča. Autorom prvej časti je umelec Štefan Hapák, docent Filozofickej fakulty v Prešove. Autorom reliéfu odzrkadľuje buditeľskú prácu Alexandra Pavloviča s úmyslom kultúrneho a sociálneho pozdvihnutia zuboženého národa.

Druhá časť je pomník Alexandra Pavloviča, jeho autorom je akademický umelec a sochár František Gibala. Bronzová socha má výšku 265 cm na žulovom kameni, na ktorom je nadpis „Ja narodu virnyj buv“ (azbukou)“. Tento nadpis jasne odzrkadľuje životnú a tvorivú prácu Alexandra Pavloviča. Nad hlavou lipové listy sú symbolom slovanských vzájomných vzťahov.

Autor pomníka Alexandra Pavloviča František Gibala je rodák z obce Krajná Poľana, svidníckeho okresu. On má veľmi rád tento kraj, preto aj s takou láskou pracoval na pomníku Alexandra Pavloviča.

Nový predseda ONV vo Svidníku

V súvislosti s odchodom Ing. Jozefa Čumu z funkcie predsedu ONV vo Svidníku za námestníka ministra vnútra SSR, zvolilo plenárne zasadnutie ONV vo Svidníku do funkcie predsedu ONV doterajšieho tajomníka OV KSS pre poľnohospodárstvo Ing. Jozefa Grussa.

Ing. Gruss pochádza z roľníckej rodiny z obce Záhorská Bystrica. Po ukončení meštianskej školy sa vyučil stolárskemu remeslu. Po absolvovaní prípravného kurzu pre vysoké školy v rokoch 1952-1957 pokračoval v štúdiu na Vysokej škole poľnohospodárskej v Charkove v ZSSR.

Už počas študijných rokov stál pevne na pozíciách marxizmu-leninizmu a aktívne podporoval KSČ v tomto smere. Po ukončení VPŠ pracoval na ONV v Stropkove a v Bardejove. Od roku 1961 pracoval v aparáte OV KSS pre poľnohospodárstvo, funkciu tajomníka vykonával na OV KSS vo Svidníku od roku 1968. Je dobrým organizátorom v práci a na základe toho mu zverili funkciu predsedu ONV, ktorej sa ujal 1. októbra 1970.

Jubilujúci spisovatelia žijúci vo Svidníku

Dňa 2. novembra 1970 sa dožíva 50 rokov Michal Šmajda, pracovník Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku. Michal Šmajda stáva sa spisovateľom svojím prvým dielom „Parazity“, ktoré vyšlo v 1953 roku. Druhá jeho kniha – zborník poviedok „Zviazok kľučiv“ vyšla z tlače v 1956 roku. Ďalej vydáva knihu „Triščať kryhy“. V tomto románe opisuje udalosti z rokov 1948-1954, to sú roky socializácie, zakladanie JRD. V 1964 vychádza trilógia „Lemki“.

Počas jeho pôsobenia vo Svidníku vychádza jeho nový román „Rozjizdy“. Tematika tohto románu je prostredie výstavby priemyslového podniku v Košiciach, kde sa schádzajú ľudia rôznej povahy.

Vo Svidníku s obľubou sa zaoberá zbieraním ľudového folklóru, najmä zbiera porekadlá, príslovia a obradové piesne.

Eva Bissová, akad. maliarka, narodila sa 18. júna 1920 v Jarabine, okres Stará Ľubovňa. Už od samého detstva sa zaujímal o maliarstvo. V roku 1939 maturuje na Ruskom učiteľskom ústave v Prešove. V roku 1941 začína učiť vo svojej rodnej obci Jarabine. Okrem svojej učiteľskej práce maľuje. Z Jarabiny odchádza do Prešova, potom do Kežmarku, v rokoch 1945-1946 pracuje ako tajomníčka na ÚV Maďarsko - sovietskej družby v Budapešti odkiaľ sa vracia zase do Prešova. So svojimi prácami zúčastňuje sa maliarskych výstav. Svoje práce vystavuje nielen v našej republike, ale aj za hranicami našej vlasti.

Okrem maľovania sa zaoberá Eva Bissová aj písaním divadelných hier pre Ukrajinské národné divadlo v Prešove. Z Prešova sa presťahovala do Svidníka, kde pôsobí ako učiteľka na ľudovej škole umenia, odbor výtvarnícky. V čase pobytu vo Svidníku vydáva knihy: „Sto módných účesov“ a Apartmán s rozhl'adom na hlavnú ulicu“.

Požiar vo Svidníku

Dňa 8. júla 1970 o 22:00 hodine vznikol požiar v rohovej budove na námestí pred ONV, kde bol obchod Potraviny a obchod Ryba. Požiar úplne zničil budovu a tak finančná škoda na budove a obchodoch bola vyššia ako pol milióna korún.

Na komíne tejto budovy bolo hniezdo bocianov, ktoré sa nedalo zachrániť a mláďatá bocianov zahynuli.

Turistický ruch

V tomto roku značne poklesol turistický ruch vo Svidníku tak domácich, ako aj zahraničných turistov. Zvlášť poklesla návšteva PLR, lebo sa nejavil tak veľký záujem poľských občanov o tovar v našich obchodoch ako v minulosti. Naopak, naši občania vo väčšej miere navštevovali poľské mestá Duklu a Krosno, kde chodievali za nákupom posteľného prádla a dámskych zimných plášťov.

s 1 členom	50 domácnosti
2 členmi	90 domácnosti
3 členmi	164 domácnosti
4 členmi	290 domácnosti
5 členmi	147 domácnosti
6 členmi	59 domácnosti
7 a viac členmi	34 domácnosti

Štatistika ukazuje, že najviac domácnosti je so 4 členmi, t. j. rodičia s 2 deťmi.

Bytová kultúra

Pri sčítaní ľudu bola zisťovaná aj bytová kultúra, ktorá za posledných 25 rokov značne stúpila, čo svedčia nasledovné štatistické údaje:

Počet bytov je 801, počet spoločne hospodáriacich domácnosti je 834, to znamená, že len 33 domácnosti t. č. nemajú vlastný byt. Sú to mladí ľudia, nedávno zosobášení, ktorí zatiaľ žijú v byte svojich rodičov. Na jeden byt pripadá 4,3 obyvateľa.

Byty podľa veľkosti:

Pri sčítaní bol zistený takýto stav bytov:

1 izbový bez kuchyne	12
1 izbový s kuchyňou	61
2 izbový s kuchyňou	470
3 izbový s kuchyňou	216
4 izbový s kuchyňou	42

Spolu: 801 bytov

V bytoch je zariadenie:

kúpeľňa vlastná v	690 bytoch
ústredné kúrenie	368 bytoch
etážové kúrenie	15 bytoch
vodovod v	764 bytoch
elektrina vo všetkých bytoch	

Pri sčítaní ľudu ďalej zistilo sa, že občania nášho mesta vlastnia:

televízorov	638 ks
osobných áut	159 ks
chladničiek	559 ks
elektr. práčky	683 ks

Súčasne s tým zisťovalo sa aj iné zariadenie, ale nepovažujem to za potrebné uvádzať do kroniky preto, lebo kultúrna a životná úroveň obyvateľov nášho mesta rýchlo rastie a za dobu jedného roka sa veľmi zmení. Napr. počet áut hneď na začiatku roka 1971 vzrástol o 45.

Matričné údaje za rok 1970

Štatistika MsNV k 31. decembru 1970 zaznamenáva:

a) narodených detí 416, t. j. narodených v ÚNZ

b) uzavretých sobášov 22

c) zomrelo 27 občanov, z toho 5 detí.

Jeden prípad tragický a to Dr. Šoltes Ján, 38 ročný, obesil sa v byte pre neusporiadanosť rodinného života.

(pečiatka + podpis)